

olaylar yogjn

izinli afiş asan oda ve dernek yöneticileri gözü altına alındı

TRT'de çalışanların demokratik örgütleri olan DİSK Yeni Haber-İş Sendikası ile TÜM-DER, TMMOB ve TÜİED tarafından açılan "TRT'deki FAŞİST İŞGALE SON VERİLMELİDİR" imza kampanyasının afişlemesi sırasında aralarında Odamız yönetici ve üyelerinin de bulunduğu 30 kişilik bir grup Siyasi Şube polisleri tarafından 6 saat gözaltında tutuldu. TMMOB konuya ilişkin aşağıdaki basın açıklamasını yaptı.

"TRT çalışanlarının üye oldukları dört demokratik örgüt, TMMOB, TÜİED, TÜM-DER ve DİSK Yeni Haber-İş, TRT'deki faşist işgale karşı yürüttükleri çalışmalarda, son olarak TRT'deki yönetime karşı imza kampanyası açmışlardı. Bu kampanya kapsamında, asılması kararlaştırılan, "TRT'deki FAŞİST İŞGALE SON VERİLMELİDİR" başlıklı afişler için gerekli izinler alınmıştır. 21.8.1976 Cumartesi sabahı, afişlere çıkan birçok Oda ve Dernek yönetici ve üyesi, polis tarafından toparlanmış ve olaya müdahale eden bir dernek avukatıyla birlikte önce Çankaya Emniyet Amirliğine, oradan da Emniyet 1. Şubeye götürülmüşlerdir. Gerekli makamlara başvurularak tüm izinler alındığı halde Emniyet ilgilileri Oda, Dernek yönetici ve üyelerinin gözaltına alınma nedeninin Belediyece

izin verilen yerlerin haricine afiş yapıştırma olduğunu iddia etmişlerdir. Konunun ilginç yönü, ancak Belediye Zabıtasını ilgilendirebilecek olan bu olaya, Emniyetin siyasi bölümünce müdahale edilmesidir.

Daha önce, 13 Mart Mitingi afişlemesinde ve birçok demokratik kitle eyleminde rastlanan bu uygulama, egemen çevrelerin emekçi halkın ve onun demokratik örgütlerinin yasal eylemlerini sistemli olarak engelleme çabalarının bir örneğidir.

Bu olay, egemen sınıfların ve siyasi iktidarın emekçi halka yönelttiği yasadışı baskı ve uygulamaların tekrarıdır. TRT çalışanları ve onların demokratik örgütleri, baskılar karşısında yılmayacak ve mücadelelerini sürdürecektir.

SISAG'DA BASKILAR SORUYOR

Hacettepe vakfına bağlı Sistem, İşletme ve Proje Servisi Araştırma ve Geliştirme Limited Şirketi (SISAG) işyerinde yürütülmekte olan toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde, işveren durumundaki yöneticilerin ciddi olmayan tutumları sonucu uyuşmazlık çıktı. Ve uzlaştırma kurulu oluşturma çalışmalarına başlandı.

Bir süre önce SISAG'da çalışan 170 işçi Sosyal-İş Sendikasında örgütlenmiş ve SISAG işvereni toplu sözleşmeye çağırılmıştı. SISAG işvereni bu çağrıya uymamış, ayrıca da 9 işçinin işine son vererek çalışanların Anayasa'da güvencesini bulan örgütlenme haklarına ne denli saygılı olduğunu göstermişti.

SISAG yöneticilerinin işçilerin örgütlenmesini ve birliğini kurmaya yönelik bu tutumları karşısında, toplu iş sözleşmesi görüşmelerinin sürmesi olanağı kalmadığından, uyuşmazlık tutanağı düzenlenerek, bir an önce uzlaştırma kurulunun oluşturulması çalışmaları başlatıldı. Uzlaştırma kurulunun vereceği kararın işçilerin isteklerini yansıtmaması durumun-

da ise, grev kararı uygulanması kararlaştırıldı.

İşverenin bu tutumuna işçilerin karşılığı ise yine yasal çerçevede kaldı ve işçiler sürekli yapılmakta olan fazla çalışmalarını iş yasasının kendilerine tanıdığı hakkı kullanarak toplu olarak durdurdular. İşverenin tavrı bundan sonra yumuşama safhasına girdi. Ve işveren, toplu iş sözleşmesi görüşmelerine oturmak zorunda kaldı. Ancak toplu iş sözleşmesi görüşmelerine devam edilebilmesi için sendikal faaliyetten ötürü işine son verilen 9 işçinin yeniden işe alınması gerekiyordu. Bir süre sonra bu gereklilik işveren tarafından da kabul edilerek bir tutanak düzenlendi. Ve işine son verilen işçiler konusunun öncelikle görüşülmesi kararına varıldı. Bu karar sonucu düzenlenen tutanakta, bir gün sonra görüşmelere devam edileceği belirtilmesine rağmen, SISAG yöneticileri toplantı saatine bir saat kala, görüşmelere gelemeyeceklerini telefonla bildirdiler. Bunun yanı sıra, görüşmelerin başlamasından bir buçuk saat önce SISAG işvereni çalışanların görevlerini değiştirecek bunlardan bazılarının sorumluluk taşıyan görevlerinden ayırdı.

SISAG'da çalışanlarla işveren arasındaki toplu iş sözleşmesi görüşmelerinin uzlaşmazlıkla sonuçlanması üzerine bu işyerinde çalışanların üye oldukları Odaların yöneticileri üyelerinin haklarının korunmasında kararlı davranılacağını SISAG yöneticilerine iletiler. •

İZMİR ODALARARASI KOORDİNASYON KURULU, TİCİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİSİ İLE İLGİLİ KAMPANYA AÇTI

Kapitalist sistemin kaçınılmaz gereği olarak iş kazalarının birer iş cinayeti niteliğini aldığı ülkemizde, mevcut iş mevzuatına bağlı buyurucu hükümlerin önemli bir kısmının hiçe sayıldığını ve özellikle yeraltı maden, inşaat, montaj, yükleme-boşaltma ve tekstil iş kollarında durumun iyice kötü olduğu kamuoyunun dikkatini çekmek amacıyla İzmir Odalara-

rası Koordinasyon Kurulu tarafından "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Çalışmaları Yürütme Kurulu" adı altında bir çalışma grubu kuruldu.

Yapılan açıklamaya göre, iş koşullarının sağlığa uygun ve güvenlik içinde iyileştirilmesi, yürürlükteki işçi sağlığı

ve iş güvenliği yasasının uygulanmasının ve ileriye dönük biçimde geliştirilmesinin sağlanması, işverenin iş yerlerinde teknik eğitim uygulamaya zorlanması yönünde çalışmalar yapılacak ve konuya ilişkin olarak slayt, fotoğraf sergisi, seminer, panel ve anketler düzenlenecek.

"DEVLET GÜVENLİK MAHKEMELERİ, ANAYASANIN TEMEL İLKELERİNİ HİÇE SAYARAK FAŞİZMİ KURUMLAŞTIRMA ÇABALARININ SOMUT BİR ÖRNEĞİDİR"

MMOB, TÜTED, TÖB-DER, TUMAS, TÜM-DER, TUMÖD, TUS-DER, Ankara Tabip Odası, Tüm İktisatçılar Birliği, AYÖD ve Çağdaş Hukukçular Derneği, 13 Temmuz 1976 günü yaptıkları basın toplantısında DİSK'in DGM Yasa Tasarısına karşı açtığı mücadeleyi desteklediklerini açıkladılar. Açıklamada, "1961 Anayasasının sınırlı da olsa getirdiği hak ve özgürlükleri kullanarak, egemen sınıfların sürdürdükleri sömürü sistemini zorlayan halkımızın uyanışı karşısında tedirgin olan egemen sınıflar, sömürü düzenlerini devam ettirebilmek ve güvence altına alabilmek için 12 Mart faşizmini tezgahlamışlardır. 12 Mart faşizmi, emperyalizmin desteğindeki sömürücü egemen sınıf-

ların, emekçi halkımıza ve devrimci aydınlarımıza karşı uyguladıkları vahşiyane bir baskı yöntemidir.

12 Martı hazırlayanlar, faşizmi sürekli hale getirebilmek için onu "kurumlaştırmak" yolunu seçmişlerdir. Bu amaçla Anayasada, Anayasanın temel ilkelerini alabildiğine zedeleyen değişiklikler yapılmış, yasalar değiştirilmiş ve yeni antidemokratik yasalar getirilmiştir. Bu kurumlaştırma çabalarının en önemli odak noktası DGM yasa tasarısıdır" denildi. Buna ek olarak, diğer demokratik kuruluş ve işçi sendikalarının toplantı ve açıklamalarının yanısıra, Türkiye Barolar Birliği de, konuya ilişkin bir rapor hazırladı. Raporda şu görüşlere yer verildi:

"Usûl Hukukunun dayandığı temel fikre bağlı kalımsızın, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin 'mahkeme' olarak topluma kabulünü sağlamak mümkün olamayacaktır. Bundan ciddi surette endişe duymaktayız. Kanunla herşeyin yapılabileceği inancı demokrasilerde çoktan terk edilmiştir. Devlet Güvenlik Mahkemeleri huzuru sağlayamamıştır. Bu mahkemeler birer siyasi mücadele alanı haline gelmişlerdir. Bundan adaletin kaybı büyüktür. Siyasi tarih göstermektedir ki, adalette kayıp, sınırlandırılması ve telafisi imkansız sakıncalara yol açar. Bu mahkemelerin "siyasi mahkeme" niteliğini taşıdıkları ve bu maksatla kuruldukları anlaşılmalıdır. Adaletin 'siyasal araç' olarak kullanılması, demokratik düzene aykırı düşmektedir."

24 OECD ÜLKESİ İÇİNDE TÜKETİME EN ÇOK TÜRKİYE PARA HARCİYOR

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü OECD'nin hazırladığı raporlara göre, adam başına yıllık gelir yönünden, üye 24 ülkeye oranla en fakir durumdaki Türkiye, tüketim yönünden baş sıralarda bulunmaktadır. Yapılan değerlendirmelere göre, Türkiye'de adam başına yıllık gelir 1974-75 döneminde 850 dolardır.

Bilindiği gibi Avrupa Kalkınma ve İşbirliği Örgütü, Avrupanın sanayi ülkeleriyle İspanya, Portekiz, Yunanistan, Türkiye gibi Akdeniz ülkeleri ve Amerika, Kanada, Japonya gibi sanayi devletlerinden oluşmaktadır, örgütün üye sayısı 24'dür.

OECD tarafından yapılan değerlendirmelere göre, Türkiye, bu örgüt içinde adam başına yıllık gelir bakımından sonuncu durumdadır. Ülkemizde adam başına düşen yıllık gelir 850 dolardır. Bu rakam Yunanistan'da 2150 dolar, İspanya'da 2100 dolar, Amerika'da 6600 dolar, İsveç'te 6880 dolar ve en zengin üye devletlerinden İsviçre'de 6970 dolardır.

Dergimizin Nisan 1976 sayısındaki haberi bütünler nitelikte olarak; OECD değerlendirmelerine göre, Türkiye, en fakir üye durumunda olmasına rağmen, yaptığı tüketimin toplam gelire oranı yönünden 24 ülkenin başında gelmektedir. Türkiye toplam gelirin yüzde 72,2'sini tüketim harcamalarına ayırmaktadır. Bu rakam Yunanistan için yüzde 72,7; İspanya için yüzde 66,8; Amerika için yüzde 62,9; İsveç için yüzde 53; İsviçre için yüzde 61,7'dir.

Türkiye için verilen yüzde 72,2 rakamı 1972 yılı istatistiklerinden alınmıştır. Tahminlere göre, içinde bulunduğumuz dönemde Türkiye'nin özel tüketim harcamaları daha da artmıştır.

Bilindiği gibi bir ülkede özel tüketim harcamalarının milli gelire oranla yüksek olması, yatırımların yeterli düzeye çıkmasını ve sağlıklı bir kalkınmayı önlemektedir.

BAKIN ÖSTÖNE
BİSİFİ BASA
SÖZ YORUM
TÜRKİYE'DE
HUKUK DEVLETİ
VARDIR

(Vatan, 9 Mayıs 1976)

TÜRKİYE KAPİTALİZMİNİN ÜCRET. FİYAT VE KÂR TABLOSU

Tüm İktisatçılar Birliği (TİB) tarafından "1976 Baharında Türk Ekonomisinin Durumu" adlı bir açık oturum düzenlendi. Oturumda tüm konuşmacılar/ ekonominin bugünkü egemen sınıflar ve onların organı iktidarlar elinde onarılmaz yaralar almakta olduğu noktasında birleştiler. Açık oturumda Yalçın Küçük, Hüseyin Mertoğlu ve Candan Baysan tarafından hazırlanan bir bildiri de sunuldu. Aşağıda, ilginç bulacağınızı umduğumuz bu bildirinin bir özetini bulacaksınız.

İlkbahardaki verilere dayanarak söylenebilir ki, 1976 yılında Türkiye ekonomisi, büyük bir bunalımın içindedir. Bazı göstergeleri sıralayalım: Döviz olanakları daralmaktadır. Buna bağlı olarak ithalatta kısıntılar yapmak gerekmektedir. Sanayi mallarının fiyatlarında Ekim'den Nisan'a kadar olan artış, 1974 ve 1975 yıllarındaki aynı devrelerdeki artışları geride bırakıyor. Mevduat ve hisse senetleri ile tahvil satışları gerilemekte. Özel yatırım eğiliminde bir yavaşlama var. Bütçeye kamu yatırımları için konan ödeneklerin çok küçük bir bölümü harcanıyor. Kamu iktisadi teşekküllerinin açıkları artıyor, bununla ilgili olarak Merkez Bankasının fonları açıkları ka-

pamak için giderek aşırı ölçülerde zorlanıyor. Bu durum, kamu iktisadi teşekküllerinin özel kesime ucuz ara malı sağlayıcı işlevleri yüzünden, özel sektöre doğrudan açılan kredilere, dolaylı olarak ekler yaratmış oluyor. Göstergelerin eğlenceli bir biçimde basına yansımaları önlenemiyor: "Çimento kiloyla satılıyor". Karaborsa ve stokçuluk büyük boyutlara ulaşıyor. Liste uzatılabilir, fakat gereksiz. Çünkü bu kadar gösterge sonuçlar çıkartabilmek için yeterlidir. Yapılması gereken, bu sonuçları kullanarak 1976'nın bundan sonraki dönemine bakmak.

Yılın geri kalan döneminde bu-

nalım artacaktır. Yaptığımız kestirimler, toptan eşya fiyatlarının 1976'da % 22 oranında artacağını gösteriyor, önceki yıllarda fiyat artışlarının kestirimiyle ilgili kullandığımız ve güvenilir sonuçlar aldığımız bir yöntem izlendiğinde, % 25 oranına varan fiyat artışları görmekteyiz. Belirtmek gerekir ki fiyatlarla ilgili kullanılan veriler resmi kaynaklardandır; bu da gerçeklerden düşük sonuçlar elde etmek demek oluyor. % 25'i aşan fiyat artışlarına şaşmamak gerekir.

İthalatın 5,5 milyar dolarda gerçekleşeceği varsayımı kullanılarak yapılan bir hesaplama 1976 yılında dış ticaret açığının 2 milyar, cari işlemler dengesinin 2,4 milyar dolar açık vereceğini göstermiştir. Brüt döviz rezervleri şu anda 800 milyon dolardır. Net rezervler ise bir süredir eski düzeydedir. Bu iki bulgu bir araya getirildiğinde ithalatın 5,5 milyar dolar dolayında gerçekleşeceği varsayımının olanak dışı olduğu görülür. Diğer bir deyişle, bu seviyede bir ithalat gerçekleştirilemez.

Bu ise ithalatın kısılması ile ilgili olarak ortaya çıkan sınırların artması demektir.

EMİSYON HACMİ GENİŞLİYOR

Yaptığımız diğer bir kestirim emisyon hacminin 1976 yılı sonunda 53 milyar lira çevresinde olacağıdır. Bunun yanında DÇM gelişlerindeki yavaşlama devam ederse bu rakamın daha da yükselmesi beklenmelidir. Çünkü böyle bir durumda şu anda Merkez Bankası ile ilişkilerini geçen yılın altına düşürmüş olan özel kesim, elindeki stokları finanse edebilmek için reeskont yoluyla Banka'dan finansman sağlamak isteyecektir.

Kredi politikası 1976 yılında gösterdiği yalnızca günlük gereksinimlerin karşılanmasına dönük niteliğini korumak eğilimindedir. Bu politika kalkınmanın gereklerine ters düşmenin ötesinde büyük oranda spekülatif mal piyasasının devamı sonucunu da doğurmaktadır.

Mevduatlardaki gerilemelere değinmiştik. Bankalardaki tasarruf mevduatının % 80'inin, mudilerin % 10'unun elinde bulunduğu göz önünde tutulmalıdır. Fara değerinin düştüğü dönemlerde küçük sayıda tasarruf sahibinin bu büyük mevduat toplamını kolayca çekip daha kârlı ve spekülatif alanlara kaymaları bu özelliğin sonucu. Eldeki bilgiler bu durumu belgeliyecek niteliktedir.

FİYATLAR

Fiyatlarla ilgili söylenecekler de şöyle. 1975 yılında ithalat miktarı olarak değil değer olarak daha hızlı büyümüştür. İthalatta görülen fiyat artışlarını iç fiyatlara yansıtılmamak için hazine olanakları sonuna dek tüketilmiştir, öte yandan mal piyasasını sürekli olarak beslemek için ithalat ile aşırı stoklamaya olanak sağlanmıştır, içinde bulunduğumuz koşullarda ithalattaki kısıtlamalar, söz konusu stokların yüksek fiyatlardan

çözülmesine neden olacaktır. Bu süreç başlamıştır. Karaborsacılığın yaygınlaşması, bu süreci göstermektedir. Diğer yandan ithalatın devamlılığı için baş vurulan yüksek maliyetli döviz temini yöntemi nedeniyle, ithal edilen mallardaki fiyat artışlarının iç piyasaya yansıtılması kaçınılmazdır.

ÜCRETLER VE FİYATLAR

Çalışmada bundan sonra ücretlerle ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bugün iş çevrelerinin, güncel bir konu olan asgari ücretlerin saptanması sırasında özellikle yoğunlaştırdıkları propaganda, iki yönde gelişmektedir. Bunlardan biri, yüksek ücret taleplerinin enflasyona neden olduğudur. Diğeri ise, ücretlerin işgücü verimliliği artışından daha hızlı artmıştır. Bir yandan haksız ücret talep edildiği, diğer yandan da bunun enflasyona neden olduğu bıkmadan yinelenmektedir. Biz bu her iki iddianın da asılsız olduğunu kanıtlayacak bulgular elde ettik. Bunu yaparken geniş şekilde Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 1963'ten beri yaptıkları araştırmaları kullandık. Sayımlar anket yoluyla derleniyor, içindeki bilgiler doğrudan iş sahiplerinin ve işletme müdürlüklerinin kendi verileri. Dolayısıyla ücretleri abartma ve kâr toplamlarını küçültme eğilimleri çok yüksektir. Böyle olduğu halde gene de ileri sürdükleri iddiaları çürüten sonuçlar elde etmek olanağı var. Bunun ötesinde Enstitü bazı durumlarda özel kesimdeki bilgileri (örneğin, bir iş dalındaki tek girişimle ilgili verileri) gizli tutabilmek için toplamlarda da saptırmalar yapmış. Biz, olanaklar çerçevesinde, yinelenmiş çizelgeleri, değişik sınıflandırmalara göre düzenlenmiş çizelgeleri kullanarak ve bazı toplama-çıkarma yanlışlarını düzelterek bu saptırmaları ayıklayabildik. Ayrıca çalışma, sektörler ve iş dalları yerine büyük çapta toplam

imalat sanayii ile ilgili olduğu için bazı yanlışların başka yerlerde ters yanlışlarla giderildiği varsayımından yararlanıldı. Saptırmalar devlet kesimi için söz konusu olmadığından bu kesimle ilgili sonuçlar daha güvenilir. Bulguların toplam ekonomi için geçerliliği kuvvetli: Sayımın kapsamı hem geniş, hem de sayımdaki sektörler arası dağılım ekonomideki sektörler arası gerçek dağılımla uyumlu.

Kullanılan verilerin bu kısa tanıtımından sonra, önce "haksız yüksek ücret talepleri"nin enflasyona neden olmadığını görelim. Çizelge 1'e bakarsak, üçüncü sütundaki dizi bize toplam ücretlerin toplam maliyet içindeki payının yüzde on ile onbir arasında oynadığını gösterir. Bu demektir ki, eğer ücretler bir anda tam iki misli artsa, bu artışın maliyet ve dolayısıyla fiyatlarda yol açacağı artış yüzde 10 - 11 dolayında kalacaktır. Bunun yanında kârların payını gösteren ikinci sütunda genel bir artış vardır. Fiyat artışlarının nereye gitmekte olduğuna ilişkin bir gözlem. Çizelge özel ve kamu kesimlerini bir araya toplamıştır. Aynı çizelgeyi yalnız özel kesim için düzenlersek, sonuç daha da belirginleşmektedir. Ücretlerin payı onda

Yıllar	Girdiler	Kâr	Ücrette
1963	% 66	% 23	% 11
1964	65	24	11
1966	60	30	10
1966	61	28	11
1967	67	33	10
1968	66	33	11
1969 W	-	-	-
1970	56	33	12
1971 W	-	-	-
1972	60	29	11
1973	61	28	11

(*) Bu Un yihnu uyanları henüi hMmmmttr.

ÜCRETLER MALİYETLERİN YALNIZ ONDA BİRİNİ OLUŞTURURKEN, KÂRIN PAYI SÜREKLİ OLARAK ARTMAKTA.

Çizelge 1. Toplam imalat sanayii içinde girdilerin, kârın ve ücretlerin payları.

biri geçmemektedir. Bu genellemenin dışında kalan tek yıl 1970'dir. Aynı durum özel kesim çizelgesinde de ortaya çıkmaktadır. 12 Mart'ın gerekçelerinden biri. İlerde değineceğimiz şekilde de benzer bir yorum yapılabilir.

VERİMLİLİK ÜCRETLERDEN HIZLI ARTIYOR

Verimlilik artışlarının ücret artışlarını geçtiğini şu şekilde görebiliriz. Sayımda verilen toplam üretim değerlerinden fiziki üretim miktarlarını bulabilmek için fiyat artışlarının etkisinin ayıklanması gerekir. Bunun için her yılın üretim değeri o yılın imalat sanayi malları fiyat endeksinde bölünmüştür. Aynı biçimde, sayımda verilen toplam ücretleri de fiyat artışlarının etkisinden ayıklamak gerekir. Bunu da geçinme endeksinin kullanarak yaptık. Bu şekilde elde edilen diziler toplam iş gücüne bölünürlerse bir yandan işgücünün verimliliği, diğer yandan reel ücretler elde edilmiş olur. Bu sonuçlar Çizelge 2'de verilmektedir. Çizelge, açıklama yapmayı gerektirmeyecek kadar açık. Gerek özel, gerek kamu kesimi olsun işgücü verimliliğindeki artışlar ücretlerdeki artışların çok önünde gitmektedir. Çizelgeden çok açık olarak görülmeyen, özellikle 1964'ten sonra, ücretlerin verimlilik artışının gerisinde kalmasının ötesinde, aradaki farkın giderek açılmakta olduğu dur. Gerçekten de ücret artışları verimlilik artışlarından, 1964 yılından 1973 yılına kadar geçen arada özel kesimde % 23, kamu kesiminde ise % 33 oranında geride kalmıştır.

Verilen bu son rakamlar aynı zamanda değişik bir görüşü yansıtmakta da kullanılabilir. Genel olarak kamu kesiminde ortalama ücretlerin özel kesimdekinden daha cömert olarak saptandığı ileri sürülür. Bu böyle olabilir. Yalnız aradaki açık kapanmaktadır. Bu da özel

Yıllar	Özel Kesim		Kamu Kesimi	
	İşgücü	Reel	İşgücü	Reel
1963	100.0	100.0	100.0	100.0
1964	106.3	114.5	106.6	112.6
1965	106.3	113.9	121.3	112.4
1966	116.6	123.0	131.1	118.8
1967	123.0	122.9	149.5	118.3
1968	131.8	128.0	153.8	122.6
1970	141.2	150.0	182.3	150.3
1972	174.0	153.6	173.1	139.8
1973	192.0	159.6	200.9	142.1

REEL ÜCRETLER VERİMLİLİK ARTIŞINI İZLEYEMİYOR. 1964 YILINDAN BERİ VERİMLİLİK ARTIŞI-ÜCRET ARTIŞI MAKASI GİDEREK AÇILMAKTA.

Çizelge 2. Verimlilik ve ücretler (1963 : 100)

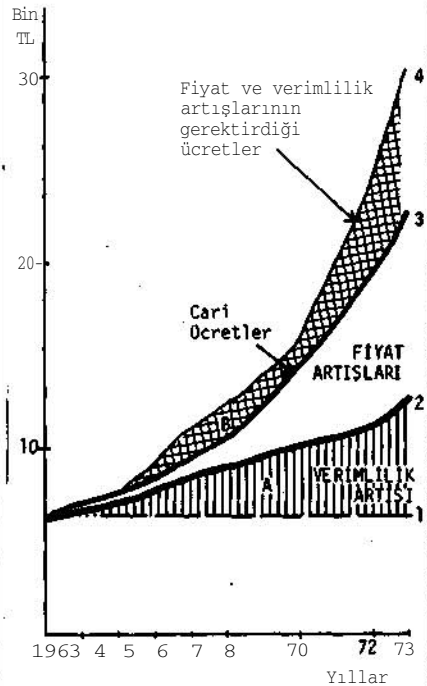
kesimin giderek daha yüksek ücret ödemesi yoluyla değil, devlet kesiminin giderek sömürü oranını artırmasıyla gerçekleşmektedir. Bunun böyle olduğu açık, çünkü her ikisi de verimlilik artışlarını bile karşılayacak ücret ödememekteler. Toplam kârların toplam ücretlere oranı (sömürü oranı) devlet kesiminde % 2,2'den 1973'te 3,5'e yükselmiştir. Aynı oran özel kesimde 2'den 2,2'ye yükseliyor.

VERİMLİLİK ARTIŞI NEREYE GİDİYOR ?

Verimlilik artışının nereye gittiğini görebilmek için Sekile bakmak gerekiyor. Şekildeki en alt düz çizgi (1 nolu) eğer verimlilik ve hayat pahalılığı artışları olmasaydı 1963'deki ortalama ücretlerin 1973'de de aynı düzeyde olacağını gösteriyor. Halbuki şimdiye kadar dediklerimizden biliyoruz ki hem verimlilik artmıştır, hem de geçinme koşulları pahalılaşmıştır. Eğer yalnız işgücü verimliliğindeki artışları ücret artışlarıyla karşılamak gerekse, ücretlerin 2 nolu çizgiyle gösterilen düzeyde gerçekleşmesi gerekir. Diğer bir deyişle, A taralı alan yıllar boyu verimlilik artışından

dolayı işçi başına yaratılan değeri gösteriyor. Bunun ötesinde fiyat artışlarından dolayı geçinme koşullarını en azından aynı tutabilmek için B taralı alanını eklemek gerekir. Böylece elde edilen eğri 4 nolu çizgiyle gösterilmiştir. Sonuç olarak, 1963'teki düzeyde tutabilmek için bile en azından yıllık ortalama ücretlerin 6488 liradan 30 721 liraya yükseltilmesi gerekir.

Halbuki, cari ücretler ancak 3 nolu çizgi ile gösterilen düzeyde kalmıştır. 1973'te 23 389 lira. Biz 3 ve 4 nolu çizgiler arasında kalan alanı (B) ince çizgilerle taradık. Bu alan, on yılda, bir işçinin verimliliğini artırarak ve karşılığında gerekli ücreti ödemiyerek elde edilen toplamı verir. Biz aynı işlemi çalışmanın kapsamına giren bütün işgücü için de yaptık.

CARİ ÜCRETLERİN ARTIŞI, FİYAT VE VERİMLİLİK ARTIŞLARININ GEREKTİRDİĞİ ÜCRETLERDEN TUTARLI BİR ŞEKİLDE DÜŞÜK KALİYOR. İŞÇİ BAŞINA OLAN DURUMU BELİRTEN ÜSTTEKİ ŞEKİLDE B ALANI HER İŞÇİDEN BU YOLLA 10 YILLIK DEVREDE ÇALINANI GÖSTERİYOR.

Özetleyelim: Sendika ve grev yasasının ilk on yılında, ücretlerin verimlilik artışlarının gerisinde kalması nedeniyle ortalama beşyüz bin işçiye, ücretlerin verimlilik artışı oranında artması halinde alabileceğinden 10 milyar lira daha az ücret ödenmiştir. Bu işçiler en örgütlü- işçilerdir. Tarım dışında örgütlü ve örgütsüz bütün işçiler hesaba katıldığında ve hesaplama bugüne kadar uzatıldığına bu miktar 100 milyar liraya geçer.

Verimlilik ve ücret ilişkisiyle ilgili bulgular, bugünkü ekonomik bunalımın ve fiyat artışlarının kesinlikle işçilerin omuzlarına yüklenemeyeceğini göstermektedir. Bugün işçiler, ücretlerin verimlilik artışına bağlanmasıyla ilgili işveren önerisinin kabul edilmesi halinde bile, sermaye kesiminden 100 milyarca lira alacaklı durumdadır.

SANAYİ DALLARI ARASINDAKİ FARKLILIKLAR

Sanayi sayımlarını kullanarak söylenebilecekler bu kadar değil. Buraya kadar yalnız toplam sanayi rakamlarını inceledik. Bunun yanında çeşitli dallarda aynı özellikte araştırmalar yapılabileceği gibi dallar arası karşılaştırmaların sağlayacağı pek yararlar da var. Biz bazı dallarda ortalama ücretleri hesapladık. Bunu yaparken düşüdüğümüz ihracata dönük sanayi dallarıyla, iç tüketim için üreten sanayi dallarında ücretleri karşılaştırmaktı. Umulan ihracat yapmak durumunda olan idallarda dış fiyatlarla çekişme nedeniyle maliyetleri kısma gücünün 'doğuracağı ortalama düşük ücret hadleriydi. Aynı zamanda teknelci bir niteliği olan ve dış çekişmeden gümrük duvarları yoluyla korunan iç tüketime dönük mallar üreten dallarda da, fiyatları kolaylıkla yükseltebilme nedeniyle, görece olarak yüksek (sanayi ortalamasından yüksek) ücretlerle karşılaşılabileceği umuluyordu.

İhracat yapan sektörler

Yıllar	İhracat yapan sektörler				Yurt içi tüketim malları üreten sektörler					
	Gıda	Tütün	Dokuma	Mobilya	Sanayi	Oto	Kimya	Makina	Elektrik	Taşıt
1963	4,3	3,2	4,9	5,2	5,7	7,8	9,2	8,2	7,4	7,8
1964	5,6	3,9	5,7	5,6	6,5	9,7	9,6	9,4	9,2	8,6
1965	6,2	3,5	6,4	6,5	6,8	17,0	10,1	9,4	10,3	9,5
1966	6,6	4,8	6,9	7,0	7,7	19,0	11,3	10,0	10,1	11,8
1967	7,6	5,3	7,8	7,3	8,8	20,1	13,1	10,6	11,8	11,7
1968	8,0	5,0	8,4	7,9	9,7	23,0	14,2	11,7	12,6	12,8
1970	10,1	6,9	10,8	8,2	13,0	26,1	19,1	16,9	16,1	14,6
1972	13,3	9,2	17,1	11,2	18,4	40,0	26,7	21,0	24,5	23,3
1973	18,4	10,9	19,5	9,9 (x)	21,9	25,9 (x)	33,1	24,6	26,3	26,9

(*) Mobilya ve Oto lastiğindeki düşüşler gerçeği yansıtabileceği gibi sayımlardaki hatalardan da kaynaklanabilir. İhracat yapan sektörlerde ortalama ücretler hem ortalamanın altında hem de geri kalan sektörlerdekinin çok altında.

çizelge 3. Seçilmiş sektörlerde ortalama ücretler (1000 TL / yıl)

Gerçekten de ihracata dönük olduğu bilinen birkaç sanayi dalında (ki biz bunları dış istatistikleri inceleyip, yüksek oranda ihracat yapanlardan seçtik) ortalamanın altında kalan ücretler elde ettik. Gıda, dokuma vb., Çizelge 3'te de görülebileceği gibi ihracat yapan dallarda ortalamanın altında ve dayanıklı tüketim malları üreten elektrikli makineler ve taşıt araçları gibi dalların da çok altında ücretler ödenmektedir. Daha ilginç olan, bu her iki tip sanayide de sanayi ortalamasıyla aradaki farkın açılmakta olduğudur.

Geçen yıl MC hükümetinin kuruluşu çalışmalarının DİSK'in Çukurova'ya girme çabaları sırasında nasıl hızlandırıldığı anımsanmalı. DİSK yüksek ücretli sözleşmeler elde etmekte daha başarılı. Çukur sermayesi ihracat yapan dallarda yoğunlaşıyor. Geçen sene de referandum hakkı "ilerici" yargı organları tarafından geri çevrildi. Faşizmin tırmanışında ağırlık verilen dallar ve kullanılan yöntemlere ilişkin birkaç gözlem.

FAŞİST TIRMANMA SÜRECEK

1976 yılının ilkbaharında ortaya çıkan bunalım, yılın bundan sonraki döneminde artan ölçüde

varlığını sürdürecektir. Ancak bu durum, bunalımın hafifletilmesinin olanaksız olduğu anlamına gelmemektedir. İthalatın kısıtlanmasıyla birlikte stokları çözücü bir para-kredi politikası ve piyasanın sıkı bir biçimde denetlenmesi, yatırımları azaltıcı bir etki yaparsa bile, fiyat artışlarını frenleyebilir. Mevcut üretimi de, büyük bir aksaklığa yol açmadan, devam ettirebilir. Çünkü, piyasadaki mevcut stoklar bu yılın üretimine yetebilir. Ancak bunu yapmak, bugünkü hükümetin, tek dayanağı olan iş çevrelerini karşısına alması demek. Bugünkü hükümetin böyle bir gücü yoktur. Böyle bir niyeti de yoktur. Olamaz da. Bu yüzden 1976 yılının bundan sonraki döneminde ekonomik bunalım artarak devam edecektir.

Mevcut hükümet, geniş yığınların desteğini kaybettiği için, ve gelecek yılın bir seçim yılı olma olasılığı yüksek olduğu için, kısa bir süre sonra mevcut ekonomik bunalımı artırıcı ekonomik politikaları uygulamaya koyacaktır. Petrol, kömür, elektrik ve yine bir olasılıkla demiryolları zamları, kapıda bekleyen zamlardır.

Bu durumda cephe ortaklığına açık bir alması kalmaktadır: Ekonomik bunalım derinleşerek devam edecektir. Cephe ortaklığı, siyasal bunalımı da derinleştirerek sürdürecektir. Daha açık bir deyişle, cephe ortaklığı faşist tırmanmaya mahkumdur.

Elektrik Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu

Aybars Ungan Başkan
Abdülkadir Kahraman Başkan Yrd.
Bekir Özgirgin Yazman Üye
Mahmut Kurtulmaz Sayman Üye
Teoman Alptürk üye
Doğan Anakök üye
Oğuz Kırımkan üye

İstanbul Şubesi
Yönetim Kurulu

Yüksel Birdal Başkan
Alaattin Anahtarıcı Başkan Yrd.
YAVUZ Çizmecı Yazman Üye
Berkay Günay sayman üye
Gönül Taylan üye
Hüseyin Yeşil üye
Hanna Can üye

İzmir Şubesi
Yönetim Kurulu

Ergun Elgin Başkan
Yüksel Levendöğlü Başkan Yrd.
İrfan Arabacı Yazman üye
Muammer Göksel Sayman Vye
Ömer Güner üye
Muammer Arğlin üye
Ajlan Kural üye

Elektrik Mühendisleri Odası

İhlamur Sokak 10/1
Yenişehir - Ankara
Tel. 25 32 72 - 25 32 73

İstanbul Şubesi

Cumhuriyet Caddesi 283
Engin Han Kat.2
Harbiye - İstanbul
Tel. 48 50 52 - 48 50 53

İzmir Şubesi

Talat Paşa Bulvarı 17/1
Al sancak - İzmir
Tel. 14 89 73

ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI TEMSİLCİLİKLERİ

Adana Yaşar Okşaşoğlü
TEK Köy Elektrifikasyonu
7. Bölge Müdürlüğü

Antalya Durmuş Arı
Hv. Meyd. İnş. Bölge Müdürlüğü

Aydın Can İnalöz
TEK Batı Anadolu Şube Md.
3. Bölge Başmühendisliği

Balıkesir Şahin Şen
SEKA Müessese Müdürlüğü PK.201

Bitlis Hasan Dalkıran
Can Kitabevi

Burdur İrfan Bilgin
Uzun Çarşı No.46

Bursa Ahmet Akküçük
Veziri Cad. Kent İşhanı Kat. 5
Tahtakale

Çorlu Yasin Zirek
Cumhuriyet Meydanı
Bilgin Pasajı 13

Çorum Y. İzzettin Hürer
çimento t ab., Santral Şefi

Denizli Abdullah Şavklı
İller Bankası Başmühendisliği

Diyarbakır Burian Elçioğlü
Kunt İsnailpaşa, 3. Sokak
Yenişehir

Erzurum Kenan Elmasula
Yapı İşleri 10. Bölge Müdürlüğü

Eskişehir İsmet Brorta
Yunus Emre Cad., No.67

Gaziantep Ali Ercan
Hürriyet Cad.,
Kamil Afat İşhanı Kat. 3

İsparta Ahmet Emir
TEK S. Bölge Müdürlüğü

İçel Ali Öztürk
Kuvayi Milliye Cad. No: 94

Karabük Ömer Çolakoglü
Hürriyet Cad.
özmen İşhanı No.247

Kastamonu Fehmi Tuncel
Belediye Cad. No.46/A

Kayseri Yetkin önem
TEK İş. ve Bkm. Başmüh. PK.9

Kocaeli Sait Bülbül
Belediye Elektrik İşletmesi

Konya Birol Adalığ
TEK Köy Elektrifikasyonu
15. Bölge Müdürlüğü

Kütahya Rüştü Kaytancı
Yapı İşleri 4. Bölge Müdürlüğü

Malatya Hasan Baran
Kazıcı İşhanı Kat.2 No.204

Muğla fakir ülkü
İller Bankası Başmühendisi

Neveşehir Şahin Yurtbeğendi
Şehir Palas Otelı

Niğde Mustafa Karadal
Aşağı Kayabaşı Mah.,
SCuyulu Çıkmaı No. 5

Rize Halil Sağol
TEK Köy Elektrifikasyonu
13. Bölge Müdürlüğü

Sakarya Faruk Aloğlü
TEK 4. Bölge Başmühendisliği

Samsun A. Sefa Utkür
TEK Köy Elektrifikasyonu
13. Bölge Müdürlüğü

Sinop Muzaffer Sarılar
Boeing Serv. Inc. Radar

Sivas İsmail Nalçacıoğlü
TEK 9. Bölge Baş Mühendisi

Tekirdağ Aydır Gönültiş
TEK Köy Elektrifikasyonu
12. Bölge Hd. Millet Cad.32</2

Trabzon Kemal Kazmaz
İller Bankası 9. Bölge Md. İüü

Urfa Kahmut Tellataşı
Belediye ESO İşletmesi

Zonguldak İbrahim Tatbul
EKİ Yüksek Gerilim
Başmühendisliği